រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

រដ្ឋសភាកម្ពុជា និង ការអនុវត្តគោលការណ៍បែងចែកអំណាច (១៩៩៣-២០០៨)

CAMBODIAN NATIONAL ASSEMBLY AND IMPLEMENTATION OF PRINCIPLE OF POWER SEPARATION (1993-2008)

គិន តា

និក្ខេបបទថ្នាក់បណ្ឌិត វិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ ៖ បណ្ឌិត សុខ ទូច

២០១១

មាតិកាអត្ថបទ

មាតិកា.. i

ឧទ្ទិសស្នាដៃ..vi

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ vii

អំណះអំណាង.. viii

មូលន័យជាភាសាខ្មែរ ix

មូលន័យជាភាសាអង់គ្លេស..xi

សេចក្តីសង្ខេបជាភាសាខ្មែរ xiii

សេចក្តីសង្ខេបជាភាសាអង់គ្លេស xxv

ពាក្យប្រើជាអក្សរកាត់..xxxiii

អារម្ភកថា..១

សេចក្តីផ្តើម ២

ជំពូកទី១

រដ្ឋសភាកម្ពុជា មុនឆ្នាំ១៩៩៣ ក្នុងបរិបទប្រវត្តិសាស្ត្រ និងនយោបាយ

១- បុព្វបទនៃការកកើតរដ្ឋសភានៅកម្ពុជា ២៤

១.១- ទិដ្ឋភាពប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបគ្រប់គ្រងសង្គមកម្ពុជាមុនសង្គ្រាមលោកលើកទី២...............២៤

១.២- បរិបទនយោបាយអន្តរជាតិ និងការតស៊ូក្នុងស្រុក.. ៣៦

១.៣- កម្លាំងនយោបាយថ្មីនៅកម្ពុជា ៤១

២- រដ្ឋសភា ឆ្នាំ១៩៤៦-១៩៧២..៤៦

២.១- ការបោះឆ្នោតសភាធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ១៩៤៦ ....៤៦

២.២- រដ្ឋសភានីតិកាលទី១ ឆ្នាំ១៩៤៧-១៩៥១ ....៥២

២.៣- រដ្ឋសភានីតិកាលទី២ ឆ្នាំ១៩៥១-១៩៥៣..៥៥

២.៤- រដ្ឋសភានីតិកាលទី៣ ឆ្នាំ១៩៥៥-១៩៥៨ .... ៥៧

២.៥- រដ្ឋសភានីតិកាលទី៤ ឆ្នាំ១៩៥៨-១៩៦២.. ៦៧

២.៦- រដ្ឋសភានីតិកាលទី៥ ឆ្នាំ១៩៦២-១៩៦៦..៦៩

២.៧- រដ្ឋសភានីតិកាលទី៦ ឆ្នាំ១៩៦៦-១៩៧២ .... ៧១

៣- រដ្ឋសភាកម្ពុជាក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧២-១៩៩៣.. ៧៦

៣.១- សភានៃរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ..៧៧

៣.២- រដ្ឋសភានៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ៨៦

៣.៣- រដ្ឋសភានៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា និងរដ្ឋកម្ពុជា.....................................៩២

ជំពូកទី ២

ការបោះឆ្នោត និងការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋសភា ក្រោយឆ្នាំ១៩៩៣

១- បម្រែបម្រួលនយោបាយឆ្ពោះទៅកាន់ការបោះឆ្នោត ឆ្នាំ១៩៩៣ ....១០២

១.១- ដំណើរការនៃការចរចាសន្តិភាព ១០៤

១.២- សន្និសីទអន្តរជាតិទីក្រុងប៉ារីសស្តីពីកម្ពុជា ១០៧

១.៣- អាជ្ញាធរបណ្តោះអាសន្ននៃអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំនៅកម្ពុជា ១១១

២- ដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យក្រោយកិច្ចព្រមព្រៀង និងការបោះឆ្នោតជាបន្តបន្ទាប់ ១១៣

២.១- ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៣ ៖ ការចេញដំណើរនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ១១៥

២.២- ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ១៩៩៨ ៖ អច្ឆរិយៈនៅទន្លេមេគង្គ ១៤០

២.៣- ការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០០៣ ៖ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅលើផ្លូវវែង ១៥៩

៣- ការរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋសភា ១៦៦

១.១- ថ្នាក់ដឹកនាំរដ្ឋសភា ១៦៧

៣.២- គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍រដ្ឋសភា ១៧៥

៣.៣- គណៈកម្មការជំនាញ ១៧៧

៣.៤- អគ្គលេខាធិការដ្ឋានរដ្ឋសភា ១៨២

ជំពូកទី ៣

ការប្រព្រឹត្តទៅនៃរដ្ឋសភាកម្ពុជា

១- ការប្រជុំរបស់រដ្ឋសភា..១៨៩

១.១- សម័យប្រជុំពេញអង្គរដ្ឋសភា ១៨៩

១.២- ការបញ្ចេញមតិ ២០៦

១.៣- របៀបប្រជុំ ២០៨

១.៤- សម័យប្រជុំរបស់រដ្ឋសភា និងបញ្ហាកូរ៉ុម ២១០

២- ដំណើរការនីតិកម្មរបស់រដ្ឋសភា ២១៥

២.១- អ្នកមានសិទ្ធិផ្តួចផ្តើមគំនិតធ្វើច្បាប់ ២១៦

២.២- គោលការណ៍ច្បាប់ ២១៧

២.៣- ដំណើរការពិភាក្សាច្បាប់នៅរដ្ឋសភា ២១៨

២.៤- ទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋសភា និងព្រឹទ្ធសភាក្នុងដំណើរការនីតិកម្ម ២២០
២.៥- ការត្រួតពិនិត្យធម្មនុញ្ញភាពនៃច្បាប់ ២២១
២.៦- ការចូលជាធរមាន និងការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ ២២៤
២.៧- ស្មារតីនៃការអនុវត្តច្បាប់ ២២៥

៣- ការរៀបចំថវិការដ្ឋសភា..២២៨

៣.១- ឥណទានសម្រាប់ថវិការបស់រដ្ឋសភា ២២៩
៣.២- ប្រាក់បំណាច់ផ្សេងៗ និងប្រាក់សោធននិវត្តន៍របស់តំណាងរាស្ត្រ ២៣០
៣.៣- ប្រាក់បំណាច់ និងប្រាក់បំពេញភារកិច្ចសម្រាប់អ្នកតំណាងរាស្ត្រ ២៣១

៤- សមាជិករដ្ឋសភា ២៣៣

៤.១- អាណត្តិឯករាជ្យសមាជិករដ្ឋសភា ២៣៤
៤.២- ដែនកំណត់ និងវិសមិតភាពសមាជិករដ្ឋសភា ២៣៩
៤.៣- អភ័យឯកសិទ្ធិសភានៃសមាជិករដ្ឋសភា ២៤១
៤.៤- សិទ្ធិ និងកាតព្វកិច្ចសមាជិករដ្ឋសភា ២៤៥
៤.៥- បទវិន័យ និងទណ្ឌកម្មចំពោះសមាជិករដ្ឋសភា..២៤៧
៤.៦- ការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិកសភា ២៤៩
៤.៧- កម្រិតវប្បធម៌របស់សមាជិករដ្ឋសភា ២៥២

៥- ទំនាក់ទំនងរបស់រដ្ឋសភាជាមួយស្ថាប័ននានា..២៥៤

៥.១- ទំនាក់ទំនងរវាងរដ្ឋសភា និងព្រះមហាក្សត្រ..២៥៤
៥.២- ទំនាក់ទំនងជាមួយរដ្ឋាភិបាល ២៦០
៥.៣- ទំនាក់ទំនងសមាជិករដ្ឋសភាជាមួយគណបក្សនយោបាយ ២៧០
៥.៤- ទំនាក់ទំនងជាមួយប្រជាពលរដ្ឋ...២៧៥
៥.៥- ទំនាក់ទំនងជាមួយអង្គការសង្គមស៊ីវិល.. ២៨៣
៥.៦- រដ្ឋសភាក្នុងការងារទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ ២៨៦

ជំពូកទី ៤

រដ្ឋសភាកម្ពុជាក្នុងបរិបទនយោបាយ និងការអនុវត្តគោលការណ៍បែងចែកអំណាច

១- ការប្រកួតប្រជែងនយោបាយតាមរយៈរដ្ឋសភា ឆ្នាំ១៩៩៣-១៩៩៨ ....២៩០

១.១- ការដាក់ក្រុមកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឱ្យនៅក្រៅច្បាប់...២៩០
១.២- ករណីលោក សម រង្ស៊ី និងព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម សិរីវុឌ្ឍ.......................................២៩៣

១.៣- ព្រឹត្តិការណ៍គប់គ្រាប់បែកនៅមុខរដ្ឋសភា ថ្ងៃទី៣០ ខែមិនា ឆ្នាំ១៩៩៧ .... ៣០៣

២- រដ្ឋសភា និង ព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃទី០៥-០៦ កក្កដា ១៩៩៧ .... ៣០៤

២.១- ស្ថានការណ៍នយោបាយមុនព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃទី៥-៦ កក្កដា ១៩៩៧ .... ៣០៦

២.២- ឥទ្ធិពលនៃជម្លោះនយោបាយទៅលើរដ្ឋសភា ៣១២

២.៣- ការប្រយុទ្ធគ្នានៅទីក្រុងភ្នំពេញ ថ្ងៃទី៥-៦ កក្កដា ១៩៩៧ .... ៣១៥

២.៤- ស្ថានការណ៍នយោបាយក្រោយការផ្ទុះអាវុធ ៣១៨

២.៥- ប្រតិកម្មអន្តរជាតិចំពោះព្រឹត្តិការណ៍ថ្ងៃ០៥-០៦ កក្កដា ១៩៩៧ .... ៣២០

៣- ការបោះឆ្នោតកញ្ចប់នៃច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញបន្ថែម និងវិសោធនកម្ម ៥០%+១ ..... ៣២៥

៣.១- បរិបទនយោបាយ ៣២៥

៣.២- ទិដ្ឋភាពច្បាប់ និងទិដ្ឋភាពនយោបាយនៃច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញបន្ថែម ៣២៧

៣.៣- ការតថ្លៃអំណាច និងការបោះឆ្នោតកញ្ចប់ ៣៣៣

៣.៤- វិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ៥០%+១ .... ៣៤០

៤- តួនាទី និង សិទ្ធិអំណាចរបស់រដ្ឋសភា ៣៤៦

៤.១- តួនាទី និងអំណាចសើរើរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ៣៤៩

៤.២- តួនាទី និងសិទ្ធិអំណាចក្នុងការអនុម័តច្បាប់ ៣៥៣

៤.៣- អំណាចហិរញ្ញវត្ថុ ៣៥៣

៤.៤- អំណាចយល់ព្រម ឬលុបចោលសន្ធិសញ្ញា ឬអនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ៣៥៨

៤.៥- អំណាចក្នុងការផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្ត ត្រួតពិនិត្យ និងរំលាយរដ្ឋាភិបាល ៣៥៩

៤.៦- អំណាចតែងតាំង និង បណ្តេញមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់នៃរដ្ឋបាលអចិន្ត្រៃយ៍ ៣៦៣

៤.៧- អំណាចក្នុងនយោបាយការបរទេស ៣៦៤

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៦៩

គន្ថនិទ្ទេស ៣៧៣

ឯកសារឧបសម្ព័ន្ធ ៣៨៥

បញ្ជីតារាង

តារាងទី១ ៖ ទិន្នន័យនៃចំនួនប្រជាពលរដ្ឋតាមខេត្តនីមួយៗ (១៩៩៣) ១១៨

តារាងទី២ ៖ ចំនួនការិយាល័យចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតតាមខេត្តនីមួយៗ (១៩៩៣)................. ១១៩

តារាងទី៣ ៖ បញ្ជីឈ្មោះគណបក្សនយោបាយចូលរួមក្នុងការបោះឆ្នោត (១៩៩៣)..............១២០

តារាងទី៤ ៖ ភាគរយនៃចំនួនប្រជាជនតាមបណ្តាខេត្ត/ក្រុង ដែលបានទៅបោះឆ្នោត (១៩៩៣)..១២២

តារាងទី៥ ៖ លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោត ដែលគណបក្សនីមួយៗទទួលបាន (១៩៩៣) ១២៥

តារាងទី៦ ៖ ចំនួនភាគរយនៃអ្នកចុះឈ្មោះបោះឆ្នោតធៀបនឹងចំនួនប្រជាជន
ដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត (១៩៩៨) ១៤៥

តារាងទី៧ ៖ គណបក្ស ដែលចូលរួមបោះឆ្នោត (ថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៨).................... ១៤៦

តារាងទី៨ ៖ ចំនួនភាគរយនៃអ្នកបោះឆ្នោតធៀបនឹងចំនួននៃអ្នកចុះឈ្មោះបោះឆ្នោត (១៩៩៨).. ១៤៧

តារាងទី៩ ៖ ការកំណត់អាសនៈតាមមណ្ឌលខេត្ត-ក្រុង (១៩៩៨).................................. ១៤៨

តារាងទី១០ ៖ ចំនួនអាសនៈដែលគណបក្សទាំងបីបានទទួលតាមខេត្ត-ក្រុងនីមួយៗ (១៩៩៨).... ១៥២

តារាងទី១១ ៖ ចំនួនសំឡេងគាំទ្រដែលគណបក្សទាំងបីបានទទួលតាមខេត្ត-ក្រុង
នីមួយៗ (១៩៩៨) ១៥៣

តារាងទី១២ ៖ លទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើតាំងតំនាងរាស្ត្រឆ្នាំ២០០៣.................................១៦៣

តារាងទី១៣ ៖ ការប្រៀបធៀប និងវិភាគលទ្ធផលនៃការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំង
តំណាងរាស្ត្រឆ្នាំ២០០៣ .... ១៦៤

តារាងទី១៤ ៖ ប្រាក់បំណាច់ និងប្រាក់បំពេញភារកិច្ចសម្រាប់អ្នកតំណាងរាស្ត្រប្រចាំឆ្នាំ១៩៩៤ .....២៣២